

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Jagtens Forsvar

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Jagtens Forsvar", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 113. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-blich06-shoot-workid62044.pdf> (tilgået 19. april 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Jagtens Forsvar

Enhver Ting i Verden har tvende Sider, hvorfra den kan betragtes; og kunne vi med Føie kalde disse "Lyssiden" og "Skyggesiden;" og sees Tingene kun fra den ene af disse, da vorder Betragtningen altid *eensidig*, halvrigtig - hvilket er det samme som urigtig - og altsaa falsk. Saalecles ogsaa med Jagten. Medens Tusinder i alle Lande øve og elske denne med Lidenskab, uden engang at tænke paa Forsvar eller Anbefaling, findes Enkelte, der fordømme denne Id, som barbarisk, grusom og det dannede Menneske ganske uværdig.* Men Hvo ere disse strænge Dommere? Haarkløvende Moralister og ømtfølende Digtere - især de Sidste. Deels er Jagten disse en ubekjendt og af Fordom modbydelig Tidsfordriv, og dernæst taale de gode Herrer sjelden at see Blod, undtagen det skulde være Menneskeblod i Krigen. Vi ville nærmere overveie deres Hovedankepost: "at Jægeren finder Fornøielse i at pine og dræbe Dyrene." Denne Paastand afvises som grundfalsk, og som et sikkert Tegn paa at de, som gjøre den, intet Begreb have om Jagtens Fornøielse; thi denne bestaar hverken i at martre eller myrde; men i at *træffe*, og dette jo sikkrere og mere dødende, jo bedre, hvorfor ogsaa den ægte Jæger sjelden skyder paa længere Afstand, end han er istand til at nedlægge Vildtet dødt paa Pletten; og af tre Stykker, som falde for hans Bøsse, kan Man gjøre sikker Regning paa, at de to ei engang *høre Skuddet* - som det hedder - men ende Livet uden Angst og Smerte. Vi appellere her til alle Jægeres Føielse, og spørge endvidere: om det ikke er dem ubehageligt, naar en Hare f. Ex. slæber sig saaret afsted, og om de ikke ved nok et Skud ende dens Smerter, skjøndt de uden dette vare sikkre nok paa den? Vi spørge endnu videre: om det ikke er de allerfleste Jagtelskere modbydeligt at skyde, eller paa anden Maade at undlive et tamt Dyr? og om de gjerne gad føre Kniven - som endogsaa Qvindehænder* 114 uden Bevægelse bruge - mod Lammets Strube? Vi spørge Alle og Enhver, Jægere og Ikkejægere: hvilket vel er grusomst, enten at dræbe et *vildt*, ja ofte *fjendtligt* Dyr, og det almindeligviis paa en hurtig og smerteløs Maade, eller langsomt at aftappe Blodet og, saa at sige, draabeviis at udtømme Livet paa et *tamt*, der lever under vor Beskyttelse og paa en fortrolig Fod med os? at strække en Ulv, en Ræv, ja en Hare, eller Agerhøne i et Øieblik til Jorden, eller stikke en Gaas i Nakken og holde den flere Minutter, til den forbløder sig? at skære Struben over paa en Kalv, eller et Lam, høre halve Qvarter paa dens Rallen, og betragte dens smertelige og langvarige Dødskamp? Virkelig, under dette Hensyn maa Jægeren frabede sig enhver Sammenligning med Slagteren.

"Men" sige Jagthaderne "hvorledes ville I besmykke Parforcejagt, Harehedsning, Myndejagt?" Disse - svare vi - tænke vi hverken at besmykke, eller forsvare; thi de ere Udartninger af Jagt, og fortjene ei engang Navn deraf; de ere de Vældiges Surrogater for Menneskejagt, eller Krig; kaade Dagdriveres Tidskort, eller en uværdig Gjenvei til Maalet for Jægeren af Profession. Parforcejagt udfordrer ingen Jægerdygtighed, kun blot den letlærte Færdighed, at hænge fast paa Ryggen af en Hest. Det Samme gjælder om Harehedsning og Rævehedsning, der iøvrigt kun øves af raae engelske Landjunkere, og er blot som en Forberedelse til natligt Sviregilde. Og Myndejagt kan enhver Klodrian drive med en Jagtpidsk i Haanden, om han saa aldrig har lagt et Gevær til Kinden. Den bruges derfor kun af Bønder, eller Herregaardsskytter, der *skulle* levere Vildt, og have et Terrain, hvor Bøssen gjør usikker Tjeneste.

Hvad betyder vel altsaa de fromme Poeters Ak og Vee over Jægerne og Disses formeentlige Blødtørst? Den vidner alene om deres Ubekjendtskab med Jagten og overspændte Følsomhed. Fred da med Svenskeren *Leopolds*, med Britten *Thomsons*, med Franksmanden *Delilles* og Fleres Aske! Og ville vi ønske, at alle de, som slaae paa hines bløde Strænge, hellere maatte anvende deres Digteevner til at standse Udgydelsen af *Menneskeblod*, før de søge at sætte Himmel og Jord i Bevægelse over en Hares, eller Agerhønes Død. Naar Menneskene engang - Gud veed naar - faae oprettet en evig indbyrdes Fred, da kan det være tidligt nok at anvende deres bona officia til Bedste for Markens vilde Dyr, om der ellers ved *den* Tid er nogen af dem tilbage.

115

Dog, Moralisten har endnu et Men: "Jagten leder og forfører til Drikfældighed." At gaee hele Dage uden varm og overhovedet uden tilstrækkelig Spise, kræver Spiritus-Nydelse, og saadan jevnlig Suppen, "ein Schlürfchen aus der Flasche," som det hedder i Visen, vorder let og uformærkt til Vane. Det skeer - vi indrømmer det - undertiden, dog meest for Jægere af Haandværk; men det er ganske notorisk, at Drikfældighed vorder sjeldnere og sjeldnere hos Jægere, og aftager hos denne Stand, som hos alle andre; saa Man klarligen indseer, at den omtalte Last ikke hører *Standen*, men *Tiden* til. Desuden er denne ubeføiede Anke egentlig stilet mod *Jagtelskere*, som *kunne* øve denne Tidsfordriv og lade den være, alt efter eget Behag; thi Jægere af Profession kunne dog ikke afskaffes, saalænge der er Vildt til, og Ganer, som længes efter denne Spise. Med ligesaa megen Føie kunde Moralisten fordre, at Fiskeri og Søfart burde afskaffes, fordi Fiskere og Sømænd, ifølge deres Levemaade, behøve stærke Drikke, og lettelig fristes til overdreven Nydelse af Samme. Dersom vi endelig ville adspørge Erfaringen, da vilde den lære os: at af Professionist-Skytter findes flere ædruelige, end forfaldne, og at hos andre Jægere den omhandlede Last

virkelig er en Sjeldenhed.

116

Til Slutning maae vi ogsaa høre Lægens Stemme. Ikke som om alle Læger, eller nogle *ubetinget* ivrede mod Jagten, som skadelig eller farlig for Sundheden; men dog ere der dem, der mene: at Jagten svækker Helbredet, og navnlig er hos Mange Aarsagen til Tandpine, andre rheumatiske Svagheder; ja endog til den smertefulde og ulægelige Gigt. Den hurtige Afvexling mellem Kulde og Hede, de udmattende Strabadser og især de vaade Fødder opstille de som Skrækkebillede for den lidenskabelige Jæger, der varm og svedig af forceret Gang staaer hele Timer og lader sig gennemfryse i klingrende Frost, eller for en Vildand trasker en halv Dag med Støvlerne fulde af Vand. Vel sandt: Nogle, som, vel at mærke! af Naturen ere svage, eller ved Opdragelsen forkjælede, kunne stundom ved alt for dristig at trodse Veirets Indflydelse, ved ikke at tage deres skrøbelige Constitution i Betragtning, paadrage sig en eller anden Sygdom; men der gives Flere, som ved forsigtigt Maadehold og gradviis Afhærdelse styrke og forbedre et skrøbeligt Helbred. Og især er dette Tilfældet med hectiske Personer, som ved passende Bevægelse i den friske Luft ofte gjengive de slappede Lunger den tabte Elasticitet; saa at de, tilforn ei istand til at gaae et Par Hundrede Skridt, uden at vorde stakaandede, ved fortsatte Jagttoure formaae at vandre omkring halve, ja hele Dage. At vorde forfrossen er ikke saa farligt, naar Man atter ved Bevægelse gjengiver Legemet den naturlige Varme; og at gaae flere Timer med vaade Fødder, skader ikke, naar Man ved Hjemkomsten strax skifter Tørt. Hvo som derimod, efter en Jagt, vil sidde hele Aftenen med vaade og kolde Fødder, udsætter sig vist for Snue, Tandpine og værre Forkjølelses-Tilfælde, med mindre han ogsaa er hærdet nok til at taale Sligt, som endda ikke saa sjelden finder Sted. Resultatet bliver da: at de berørte Sygdomme ikke ere nødvendige Følger af Jagten; men af en Uforsigtighed, i hvilken Ikkejægere ogsaa kunne gjøre sig skyldige; og at Jægeren bedre, end enhver Anden, vil modstaae Virkningen af Hede, Frost, Regn og vaade Fødder. - Misligen er det, naar Jagten endes med Sviir, og dette bør virkelig kaldes en Stormløben mod Sundheden, for hvilken de Fleste med Rette maae bøde; men er det ikke den naturlige Straf for enhver Sviregast, han være Jæger eller ikke?

Den forsigtige, ordentlige og maadeholdne Jæger nyder gjerne en fast og varig Sundhed, og blandt Saadanne skulle vi som oftest finde rørige og muntre Oldinge, der naae et Maal af Dage, som vorder kun 117 de færreste blandt Menneskenes Børn tildeel. Nær havde vi overseet een Anklage, hvis det ikke var rundet os i Tanker, at dette Skrivt ogsaa kunde berøres af qvindelige Hænder - *Vaadeskud!* "Vi høre, vi læse" sige Jægeres Kjærester og nygivte Koner "om saa mange Ulykker paa Jagten!" - Hvor mange? om vi tør spørge: een, to, høist tre om Aaret i det hele Danmark. Og disse endda for det allermeste foranledigede ved Ukyndighed i Jagten og Mangel paa Routine. Det er virkelig en stor Sjeldenhed, at en øvet Jæger gjør enten sig selv, eller Andre Skade; Ulykken kommer næsten altid fra Fuskere og Saadanne, som gaae med for *Commercens* Skyld, og uforsvarligen, uden Underviisning og Advarsel, tages med i erfarne Skytters Laug, Overalt, naar vi gennemsee de aarlige Beretninger om "ulykkelige Hændelser," da ville vi finde langt Flere omkomne ved Drukning, løbske Heste o.s.v. o.s.v. Skulle vi derfor forsværge at kjøre, at seile o.s.v.? Det gjorde vel endnu aldrig selv den frygtsomste Qvinde; hvi da bandlyse Jagten? Nei, smukke Læserinder! vi vide intet Andet paa deres Vegne at indvende imod Jagten, end om Kjæresten, eller Manden bliver alt forlænge ude om Aftenen, naar han - som en gammel Poet siger - "glemmer sin unge, ventende Viv, over en Vildbasse, der har brudt igjennem Garnet."

Og er nu, som vi haabe, tilfredsstillende gjendreven enhver Ankepost mod en Beskjæftigelse, der har været i Moden, saalænge som Mennesker og vilde Dyr i Verden. Vi ville nu, til Jægeres Trøst og Opmuntring, ydermere fremsætte Hvad med Rette kan siges til Jagtens Anbefaling og Priis.

For det første bringe vi - med de kjære Lægers Tilladelse - i Erindring, Hvad vi, gjendrivende Paasagnet om Jagtens Skadelighed for Sundheden, yttrede om dens Gavnlighed. Og er det ei alene *Bevægelsen*, den *friske Luft* og *Legemets Hærdelse*, som her komme i Beregning; men ogsaa, hvad Mange oversee, den *Sindsmunterhed*, der er gavnligere for Helbreden, end et helt Apothek. Løsrivende sig fra Livets Møie og Bekymringer, fra Menneskesamfundets Trængen og Skuppen, fra Vold og Rænker, iler Jægeren ud i den fri og yndige Natur, selv fri og sorgløs, som Fuglen under Skyen. Jagtlyst fylder og udvider hans letaandende Barm. Haabet bevinger hans Skridt, og dets hyppige Opfyldelse skjænker ham skyldfrie og umisundte Glæder. Han afryster Hverdagslivets trykkende Lænker, og, hjemme en Slave af Love og Sædvaner, Modetyranni og trykkende Forhold, 118 træder han med oprindelig Tvangløshed, som Skabningens Herre, ud i Guds skjønne Verden, og farer fra Seier til Seier, som ikke kjøbes med Sukke og Taarer. Han skuer Naturen i alle dens uendelige Skønheder, i dens Majestæt og i dens Rædsler, og selv med disse vorder han fortrolig. Han hilser Solen naar den opstaaer i sin himmelske Glorie, i sin evige Ungdom, og han tilsmiler den sit Farvel, naar den daler i Vesten. Naar Himlen rynker sine Bryn, naar Tordenen ruller foroven og gjenlyder forneden i Søens Bugter, i Dale og Skove, naar Lynene blinke og Orcanen bruser, da føler han sig stemt til Alvors Tanker og høitidelige Følelser; men ikke til Frygt. Hver stor, hver yndig Landskabsscene i hans Egn er ham bekjendt og forlyster hans Øie; og naar Morgentaagen opruller som et Tæppe, skuer han med stille Fryd omkring i det store Panorama. Selv naar Naturen hvert Efteraar synes at ældes, naar Blomsterne visne og Græsset guulnes; naar Skoven taber sin grønne Sommerdragt, og naar *Andre* gribes af tungsindige og mørke Følelser - just da hilser Jægeren *sin* rette Aarstid: da seer han *sine* Glæder at fremspire. Ja, naar Sneen indhyller Mark og Eng og Skov, og *Andre* i den see kun et Liiglagen, et Billede paa Døden - just da culminerer

Jægerens Glæde, hvad enten han følger Harens velbekjendte Spor, eller det brune Vildt, fremdreven af larmende Klappere, nærmer sig hans lynende Rør.

Og I - hvis dette kommer Nogen af Eder for Øie - I, som i mageligt Velleynet hverken kjende Hunger, Tørst eller Søvn, som derfor søge Surrogater for hine i pirrende og ophidsende Midler, og for denne i bedøvende: ak! anede I blot hvilken Lækkerbidsken Jægeren har i sit Ost og Brød til en Slurk Kildevand! Hvilket Herre-maaltid han nyder ved sin Hjemkomst i een Ret, simpel ukrydret Mad! Kunde I blot formode, hvor villig Søvnen kommer til den trætte Jæger! hvor sagnetligt den lukker hans Øienlaage! hvor blødeligt den - for at bruge et ældgammelt Digtersprog - kryber med sød Krillen over hans Lemmer og løser alle hans Ledemod: I vilde - ja, I vilde i det mindste misunde ham.

Skulde det hernæst være for Intet, eller Lidet at regne, at Jagten, betragtet som en Morskab, en Leeg, forfrisker Sindet og styrker til alvorligt Arbeide? Den kloge Menneskekjender, Oldtidens Æsopus, blev engang af nogle Viismænd i egen Indbildning truffen, idet han spillede "Nødder ihænde" med Smaadrenge. De tilkjendegave ham 119 deres Forargelse. Istedetfor Svar, griber Philosophen en Bue og spørger: hvorfor Eieren gik med Strængen nedspændt? "Naar den stedse var spændt" lød Svaret "vilde den jo snart slappes og miste sin Kraft." "Saa vide I nu ogsaa" gjenmælede Æsopus "hvorfor jeg leger med disse Drengene." Vistnok enhver, endog den uskyldigste, Fornøielse kan overdrives. Naar den forrige Konge af Neapel jog den halve Dag og fiskede den anden halve, eller den afdankede Konge af Frankrig jog fra Morgen til Aften: da maatte Folket sukke, eller oprøre sig. Men at en virkelig Regent, en Saadan, som vil regjere selv, en Dag om Ugen, eller et Par om Maaneden, paa Jagten lægger den tunge Byrde tilside, for siden med forfriskede Kræfter atter at tage den paa sine Skuldre: dette er klogt og billigt, baade mod ham selv og hans Folk. Ogsaa en ringere Mand, naar hans Dont kræver anstrængende Hovedbrud og især stillesiddende Arbeide, vil gjøre saare vel i at følge det anpriste Exempel, og efter en Jagttour finde Sjælens slappede Spændekraft fornyet.

I det Tilfælde, at disse Blade forvildede sig ind paa høie Magthaveres Bord, da forsone dem følgende Bemærkning med deres Ubetydelighed: Det Land, hvis Sønner ere Jægere fra Ungdommen af, har i disse modige, haardføre og dygtige Landsforsvarere. Herom vidne Tyrols Bjerge, herom vidne Norges; den Riffel, som kjender Veien til Gemsens og Bjørnens Hjærte, finder den let til Fjendens.

Til sidst endnu en Bemærkning, den vi bede Moralisten og Psychologen lægge et Fald til: Ethvert Menneske trænger til, og vil ufeilbarligen søge een eller anden *Morskab*, Leeg eller Tidsfordriv. Een elsker Musik, en Anden Blomster, en Tredie Heste; men mange Flere elske Spil og Sviir, og overalt saadan Tidsmord, som spilder Søvn, Formue, Helbred og Sindsro; som er til Skade enten for dem selv, eller Andre, eller begge Dele. Er det da ikke bedre at vælge en saadan Leeg, som, uden at fornærme Nogen, gavner baade Legeme og Sjæl? Og hvilken skulde vel da kunne stilles over den, vi af Erfaring og med indlysende Grunde anprise - Jagten?

Og hermed vor venlige Hilsen til alle flinke Jægere. Maatte dette Skrivt forskaffe dem en behagelig Morskab, naar Regn og Slud og Storm holde dem hjemme ved den lune Arne! og i lange Vinteraftener bringe dem deres Yndlingsidræt i kjær Erindring! - Vi vide ikke bedre at slutte denne vor Forsvarstale, end med en Vise, at sjunge efter Jagten til de blinkende Pocaler.

120

*Løft høit det blanke Bæger!
En Skaal for hver en Jæger
:|: Paa Jordens vide Rund! :|:
Vi Hver, som Jagten ynder,
Vort Broderskab forkynder
:|: Med Hjærte Haand og Mund! :|:
Hallo! halli! halli! hallo!
Med Hjærte, Haand og Mund jaho!*

*Vor Jægersang lad runge:
En Jæger er en Konge
:|: Stolthed og i Magt! :|:
Saavidt som Himlen blaaner
Og Lys til Jorden laaner
:|: Hans Rige er udstrakt. :|:
Hallo! halli! etc.*

*De vilde Dyr at bede
I Mark og Skov og Hede
:|: Han træder Friheds Sti. :|:
Der bryder han de Lænker
Som Vælde og som Rænker*

:|: *Har smeddet Verden i. :|:*
Hallo! halli! etc.

*Han skyer de store Stæder,
Hvor Modens usle Glæder
:|: Er Sundheds skumle Grav. :|:*
*Dens Bud han ikke hylder;
Men angerløs opfylder
:|: Naturens simple Krav. :|:*
Hallo! halli! etc.

*Hist Dag til Nat forvandles,
Og stakket Fryd tilhandles
:|: For lange Smertesaar. :|:*
*En Jæger Dagen bruger;
Naar Nat paa Jorden ruger
:|: Til Hvilen sød han gaaer. :|:*
Hallo! halli! etc.

*Naar Morgenlyset stiger
Han ud i Marken higer
:|: Saa fro med Flint og Hund. :|:*
*Han gaar med muntre Sange
Paa Høstens gule Vange,
:|: Paa Vintrens hvide Grund. :|:*
Hallo! halli! etc.

*Løft høit da Glædens Bæger,
Høit leve hver en Jæger
:|: Paa Jordens vide Rund! :|:*
*Vor Jægersang forkynder:
For Hver, som Jagten ynder,
:|: En Skaal af Hjærtens Grund! :|:*
*Hallo! halli! halli! hallo!
En Skaal af Hjærtens Grund jaho!*